

Børnetilskudslovens § 19

Ikke fundet grundlag for at kritisere, at et amtsankenævn havde lagt en udtalelse fra statsamtet om muligheden for at pålægge en - da afdød - forsørger bidragspligt til grund for en afgørelse i henhold til børnetilskudslovens § 19, hvorefter der ikke skulle ske fradrag for forsørgertabserstatning (børnepension) i særligt børnetilskud.

(J. nr. 1980-314-031).

Social- og sundhedsforvaltningen i X kommune klagede over en afgørelse i skrivelse af 1. november 1979 fra amtsankenævnet for Y amt, hvorved ankenævnet pålagde kommunens sociale udvalg at udbetale særligt børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3, nr. 2, til A.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A's moder, M, der var ansat som kommuneassistent i X kommunes social- og sundhedsforvaltning, den 19. december 1977 ansøgte social- og sundhedsforvaltningen om forhøjet og ekstra børnetilskud til A, der var født 8. september 1972. M havde i en årrække boet sammen med A's fader, F, der var statstjenestemand. M og F var ikke gift.

Anledningen til M's ansøgning var, at hun dagen i forvejen havde forladt det fælles hjem sammen med A efter en uoverensstemmelse med F. De havde taget ophold hos M's forældre.

Under sagens behandling i amtsankenævnet oplyste M, at hun nok ikke ville have ansøgt om forhøjet og ekstra børnetilskud, hvis hun ikke på grund af sin ansættelse i socialforvaltningen havde haft så nem adgang dertil. Hun henviste desuden til, at hun var klar over, at hun skulle søge senest 31. december 1977 for at opnå forhøjet og ekstra børntilskud for januar kvartal 1978.

Derimod søgte M ikke om fastsættelse af bidrag i henhold til børneloven til sin datter. I et brev til amtsankenævnet begrundede hun dette med, at forholdet til F »ikke var så adskilt, at jeg mente, det var rigtigt at søge bidrag fra (F)«. Hun oplyste desuden, at hun den 18. december 1977 kun havde taget det mest nødvendige med sig, og at »fællesboet« i øvrigt ikke var blevet delt.

M og F havde haft fælles økonomi. Der var betalt for A's børnehaven for december måned 1977, og der var afsat kostpenge for alle tre. De resterende kostpenge for december måned blev delt mellem M og F, da M forlod hjemmet 18. december 1977.

Den 25. december 1977 afgik F ved døden.

Herefter udbetaltes der i januar kvartal 1978 efterløn til F's bo. Fra 1. april 1978 udbetaltes en børnepension efter F til A på cirka 1.000 kr. månedlig. Med henvisning til denne børnepension afslog det sociale udvalg i X kommune at udbetale særligt børntilskud for april kvartal 1978 og fremover. Denne

FOB nr. 80.461

afgørelse var truffet på grundlag af bestemmelsen i børnetilskudslovens § 19, som har følgende indhold:

»Er der for et barn, for hvem der efter lovgivningen om børns retsstilling er eller kunne være fastsat bidrag fra en forsørger, fastsat en erstatning til barnet for tab af forsørgeren, kan erstatningsbeløbet fragå i det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3, nr. 2. Socialministeren fastsætter de nærmere regler herom.«

I en udtalelse af 4. april 1979 i anledning af M's klage til amtsankenævnet over det sociale udvalgs afgørelse anførte det sociale udvalg, at der efter udvalgets opfattelse havde været grundlag for at pålægge F bidrag til A, da samlivsophævelsen skete.

I en senere skrivelse meddelte social- og sundhedsforvaltningen amtsankenævnet, at forvaltningen ikke kunne besvare nogle nærmere spørgsmål fra ankenævnet om, hvorvidt samlivsforholdet efter udvalgets opfattelse var blevet endelig ophævet.

I anledning af M's klage modtog amtsankenævnet desuden en udtalelse af 6. september 1979 fra Y amt, som bl. a. anførte følgende:

»Da faderen, således som sagen er oplyst, har opfyldt sin pligt til at bidrage til barnets underhold for tiden frem til 31. december 1978, vil overøvrigheden ikke have grundlag for at pålægge ham børnebidrag fra noget tidspunkt forud for 1. januar 1979.

Da faderen afgik ved døden forud for dette tidspunkt har bidragspålæg således ikke kunnet gennemføres.« (De nævnte årstal skal være henholdsvis 1977 og 1978; min bemærkning).

Denne udtalelse lagde amtsankenævnet for Y amt til grund for sin afgørelse i skrivelsen af 1. november 1979, hvorved ankenævnet ophævede X kommunes sociale udvalgs beslutning om at fradrage den børnepension, der udbetales til A som erstatning for tab af forsørger, i det særlige børnetilskud.

I en udtalelse til mig i anledning af klagen anførte amtsankenævnet, at ankenævnet ikke havde fundet anledning til at tilsidesætte udtalelsen fra Y amt. Ankenævnet havde således ikke ved behandlingen af sagen vurderet, om samlivsforholdet mellem M og F kunne anses for at være ophævet inden 25. december 1977.

Sikringsstyrelsen anførte i en udtalelse i anledning af klagen bl. a. følgende:

»...

Efter det i sagen oplyste kunne faderen ikke pålægges at betale bidrag til barnet.

Efter sikringsstyrelsens opfattelse er der således ikke hjemmel i børnetilskudslovens § 19 til at fradrage forsørgertabserstatning i det særlige børnetilskud i det konkrete tilfælde.

§ 19 er en kodificering af den før børnetilskudsloven fulgte praksis vedrørende normalbidrag tillagt visse forsørgere efter forsørgsloven.

Efter det for sikringsstyrelsen oplyste er baggrunden for bestemmelsen i børnetilskudslovens § 19, at der antages at være en afgørende forskel på det bidrag, som en bidragspligtig gennemsnitligt yder til sit barns forsørgelse, og det bidrag, der ydes af en forældremyndighedsindehaver eller den person, der lever sammen med forældremyndighedsindehaveren.

En bidragspligtig antages alene at yde det bidrag, pågældende er pålagt i medfør af lov om børns retsstilling, mens forældremyndighedsindehaveren

eller samleveren antages at bidrage til forsørgelsen, så langt pågældende økonomiske evner rækker.

En forsørgertabserstatning efter en bidragspligtig antages at skulle træde i stedet for det bidrag, som den pågældende var pålagt i levende live, mens en forsørgertabserstatning efter en samlever anses som et supplement til de midler, der i øvrigt står til rådighed for barnets forsørgelse.

Det offentlige yder særligt børnetilskud, når kun en af et barns forældre lever. Tilskuddet svarer til normalbidraget og ydes som en form for kompensation for tab af forsørger. I det omfang, der ydes kompensation for en bidragspligtig i form af forsørgertabserstatning og der dermed ikke foreligger noget tab, er det derfor bestemt, at det offentlige fritages for at yde særligt børnetilskud.«

Disse bemærkninger blev gentaget i en udtalelse, som socialministeriet afgav til mig. Herudover anførte socialministeriet følgende:

»...

I bemærkningerne til lovforslaget ad § 19 er anført, at bestemmelsen svarer til praksis.

I materialet sendt til brug for justitsministeriets behandling af lovforslaget i 1966 er det om bestemmelsens anvendelsesområde supplerende oplyst:

»Når der, f. eks. gennem en retssag efter en færdselsulykke er blevet fastsat erstatning for tab af forsørger til et barn, hvis forsørger var bidragspligtig, er erstatningsbeløbet efter socialministeriets praksis ikke blevet betragtet som en almindelig indtægt, som nedsætter normalbidraget efter de særlige indtægtsberegningsregler, men som et beløb, der træder i stedet for faderens bidrag og derfor kommer til fradrag i ydelsen efter forsørgsloven. Det er denne regel, § 19 sigter på at fastslå.«

I denne forbindelse bemærkes, at retten til at få bidrag udlagt forskudsvis efter den dagældende bestemmelse i § 88 i forsørgsloven var indtægtsafhængig.«

Social- og sundhedsforvaltningen fremsatte bemærkninger til de udtalelser, jeg havde modtaget i anledning af klagen. Forvaltningen anførte, at der efter forvaltningens opfattelse

»... kunne have været pålagt bidrag fra samlivsophævelsestidspunktet - evt. med en formulering, hvoraf fremgik, at der i det pålagte bidrag skulle ske fradrag for allerede af faderen udbetalte beløb.«

Social- og sundhedsforvaltningen henviste i øvrigt til, at M i sin ansøgning om forhøjet og ekstra børnetilskud af 19. december 1977 havde oplyst, at samlivet med F var ophørt på grund af uoverensstemmelser den 18. december 1977.

I en skrivelse af 7. januar 1981 til social- og sundhedsforvaltningen i X kommune udtalte jeg herefter følgende:

»Af betydning for bedømmelsen af sagen er bestemmelsen i § 19 i børnetilskudsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 609 af 29. november 1978. Bestemmelsen er gengivet ovenfor s. 462.«

Af lovforslagsbemærkningerne til denne bestemmelse (Folketingstidende 1966/67, 2. saml., tillæg A, sp. 687) fremgår alene, at bestemmelsen

svarer til praksis, jfr. socialministeriets udtalelse af 2. september 1980, gengivet ovenfor.

I cirkulære nr. 220 af 29. november 1978 om børnetilskudsloven har socialministeriet fastsat nærmere bestemmelser i tilknytning til børnetilskudslovens § 19. Cirkulæret indeholder i pkt. 30 følgende bestemmelser:

»Når et barn, for hvem der efter loven om børns retsstilling er eller kunne være fastsat bidrag fra en forsørger, efter pågældendes død overgår til særligt børnetilskud efter lovens § 4, stk. 3, nr. 2), kan en erstatning for tab af forsørgeren afkortes i børnetilskuddet, jfr. lovens § 19. Er der tillagt barnet en kapitalerstatning, kan en mindre del heraf sættes til side til barnet til anvendelse efter det fyldte 18 år. Resten af kapitalen deles i lige store andele for årene, indtil barnet fylder 18 år, og den beregnede årlige indtægt fradrages fuldt ud i det særlige børnetilskud. Der kan være tale om en erstatning efter almindelige erstatningsretlige regler eller om en efterladteerstatning, f. eks. efter lov om arbejdsskadeforsikring. Fradrag foretages, uanset om beløbet måtte være bundet i overformynderiet eller på anden måde.

Fradrag skal alene ske i de tilfælde, hvor det beløb, der tilkommer barnet, er fastsat eller udbetales i forhold til den før dødsfaldet påhvilende forsørgelsespligt. Der skal ikke ske fradrag for beløb, der hidrører fra frivilligt tegnede forsikringer, og da fradrag kun skal ske for ydelser vedrørende personer, der var eller kunne være bidragspligtige, skal der ikke ske fradrag, hvis forældrene før dødsfaldet samlevede, således at der ikke var grundlag for at fastsætte et privatretligt bidrag.«

Af betydning for bedømmelsen af sagen er desuden bestemmelsen i § 13, stk. 2, i lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling. Denne bestemmelse har følgende indhold:

»Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan overøvrigheden pålægge ham at udrede bidrag til barnets underhold.«

Sikringsstyrelsen og socialministeriets udtalelser i anledning af social- og sundhedsforvaltningens klage kan sammenfattes således:

Det særlige børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3, nr. 2, som beløbsmæssigt svarer til en faders normalbidrag,

1) erstatter fuldt ud børnebidraget fra en bidragspligtig, når denne er afgået ved døden,

2) ydes som delvis kompensation for tab af en forsørger, der på anden måde end gennem bidrag opfyldte forsørgelsespligten over for barnet.

I situation 1) følger det af bestemmelsen i børnetilskudslovens § 19, at det offentlige frigøres for forpligtelsen til at betale særligt børnetilskud i det omfang, bidraget erstattes af en forsørgertabserstatning. Derimod ydes der i situation 2) fortsat særligt børnetilskud.

Det fremgår af bestemmelsen i børnetilskudslovens § 19, at det er en forudsætning for at modregne en forsørgertabserstatning i det særlige børnetilskud, at der »er eller kunne være fastsat bidrag fra en forsørger«.

I det foreliggende tilfælde var der ikke fastsat bidrag fra (F). Spørgsmålet er således, hvilken betydning det har, at det efter bestemmelsen i § 19 er tilstrækkeligt, at der »kunne være« fastsat bidrag.

Jeg finder, at denne bestemmelse må forstås som omfattende tilfælde, hvor betingelserne for at fastsætte bidrag har været opfyldt i det konkrete tilfælde, men hvor der blot ikke er blevet truffet nogen afgørelse herom, f. eks. fordi begæring om bidragsfastsættelse ikke er fremsat.

Efter bestemmelsen i børnelovens § 13, stk. 2, er det en forudsætning for pålæg af bidragspligt, »at den, der søges pålagt bidrag, ikke opfylder sin forsørgelsespligt«, jfr. den kommenterede lov om børns retsstilling v/Niels Chr. Bitsch (1969), s. 97.

Efter de foreliggende oplysninger havde (F) faktisk opfyldt sin forsørgelsespligt over for barnet (A) til og med den 31. december 1977. (Y) amt fandt derfor i sin udtalelse af 6. september 1979 til amtsankenævnet, at overøvrigheden ikke ville have haft grundlag for at pålægge ham bidrag fra noget tidspunkt forud for den 1. januar 1978.

Således som sagen herefter foreligger oplyst, finder jeg ikke, at jeg har grundlag for at kritisere, at amtsankenævnet for (Y) amt lagde udtalelsen af 6. september 1979 fra (Y) amt til grund for sin afgørelse i skrivelse af 1. november 1979.

Jeg henviser i den forbindelse også til sikringsstyrelsens udtalelse (gen-givet ovenfor s. 462-63), hvorefter der ikke er »hjemmel i børnetilskudslovens § 19 til at fradrage forsørgertabserstatningen i det særlige børnetilskud i det konkrete tilfælde«.

Jeg finder herefter ikke, at jeg har grundlag for at kritisere amtsankenævnets afgørelse, hvorefter ankenævnet pålagde (X) kommunes socia-

le udvalg at udbetale særligt børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4,
stk. 3, nr. 2, til (M).«